

JHS 194 Kuntien ja kuntayhtymien XBRL-raportointi

Liite 4. Raportoinnin erillisohjeet

Versio: Muokattu 21.11.2019

Julkaistu:

Voimassaoloaika: toistaiseksi

Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma (15.1. mennessä) = KTAS

KTAS sisältää kuntien ja kuntayhtymien kuntalain mukaiset talousarvio- ja suunnitelmatiedot kokonaistalouden tasolla. Kokonaistaloudella tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän ulkoista talousarviota liikelaitokset ja muut eriytetyt yksiköt yhdisteltynä kuten tilinpäätöksessä, sisäiset erät eliminoidaan. Talousarviotietoja ei esitetä konsernitason tasolla.

Kokonaistaloutta kuvataan tuloslaskelmaosan, rahoitusosan ja eräiden niitä täydentävien tietojen avulla. Kokonaistalouden tiedot annetaan kolmevuotiselta taloussuunnitelmakaudelta, joista ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Vastaavat tiedot annetaan myös talousarvion laadintavuodelta huomioiden mahdollinen muutettu talousarvio. Tuottojen ja kulujen erittely noudattaa kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmakaavaa kuitenkin niin, että kaikkia tuloslaskelman mukaisia aluerittelyjä ei edellytetä.

Toimiala- tai palvelukohtaista erittelyä ei käyttötalouden osalta edellytetä. Mahdolliset hankekohtaiset tietotarpeet kerätään pääsääntöisesti erilliskyselyin.

Investoinnit eritellään niiden luonteen mukaisesti tase-erittäin. Rakennusten tase-erä tulee jaotella vielä opetus- ja kulttuuritoimen (palveluluokat 3000-3999), sosiaali- ja terveystoimen (palveluluokat 2000-2999) sekä muihin rakennuksiin. Myös keskeneräisiksi tilikauden lopussa jäävät investoinnit esitetään siinä ryhmässä, jossa ne tullaan esittämään valmiina.

Mikäli kunta sisällyttää tilinpäätössiirrot talousarvioonsa, on niille varattu lomakkeella oma rivi. Henkilöstömäärä ilmoitetaan HTV:na*, tällä tiedolla haetaan työpanoksen suhdetta henkilöstökustannuksiin. Lainakanta ilmoitetaan arvioidun vuoden lopun tiedon mukaan. Kunnan tuloveroprosentti ilmoitetaan taloussuunnitelmavuosilta verotulojen arvioinnissa käytetyn veroprosentin mukaisena (mahdolliset tasapainottamisohjelmiin suunnitellut korotukset huomioiden).

KTAS -raportointipohja perustuu kuntien ja kuntayhtymien talousarviosta annettuun JHS 199 -suositukseen. Rivikohtaiset ohjeet on annettu suosituksessa.

*Henkilötyövuosi (HTV) lasketaan KT:n ohjeistuksen mukaan: Henkilötyövuosi = palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100). Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi osa-aikaprosenttiaan vastaavasti (esim. osa-aikaisuus 50 %, koko vuoden työssä = 0,5 henkilötyövuosi). Osa-aikaisuus lasketaan työajasta. Vain osan vuotta palvelussuhteessa olleen työ lasketaan suhteessa koko vuoden työpäiviin (esim. työssä 1.3.-31.5. = 92 / 365 = 0,25 henkilötyövuotta). Edellä mainitulla tavalla lasketut henkilötyövuodet lasketaan yhteen. Henkilötyövuoden määrä on aina enintään yksi, jolloin ylitöitä tai muullakaan tavoin tehtyä normaalin työajan ylittävää työaikaa ei oteta laskennassa huomioon.

Opettajien, joilla on opetusvelvollisuus, henkilötyövuoden laskentaperusteena pidetään palkan täysimääräisyyttä. Jos opettajalle on maksettu palkkataulukon mukainen palkka täysimääräisenä koko kuukaudelta, on hänen henkilötyövuotensa arvo ko. kuukaudelta 1/12 vuotta. Henkilöstöraportointi kattaa kuntaan työ- tai virkasuhteessa (palvelussuhteessa), pääsääntöisesti päätoimisessa palvelussuhteessa olevan henkilöstön. Esimerkiksi sairaanhoitopiireissä voi kuitenkin olla perusteltua tilastoida myös sivutoimiset lääkärit. Toisin sanoen mm. perhe- ja omaishoitajat, sopimuspalomiehet ja kuntouttavan työtoiminnan

JUHTA - Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta

piirissä olevat jäävät raportoinnin ulkopuolelle. Toisin sanoen mm. perhe- ja omaishoitajat, sopimuspalomiehet ja kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevat jäävät raportoinnin ulkopuolelle. (KT/Henkilöstövoimavarojen arviointi -suositus henkilöstöraportoinnin kehittämiseen 2013)

Kuntien ja kuntayhtymien neljännesvuosiraportointi (ensimmäiseltä vuosineljännekseltä 30.4., toiselta vuosineljännekseltä 15.8. mennessä ja kolmannelta vuosineljännekseltä 31.10. mennessä, neljänneltä neljännekseltä 15.4.) = KKNR

KKNR-raportin tiedot muodostuvat tuloslaskelman ja taseen tilien kumulatiivisista saldoista kolmen, kuuden, yhdeksän ja kahdentoista kuukauden kirjausten mukaisina. Rahoituslaskelmaa ei raportoida erillisenä laskelmana vaan se saadaan muodostettua tilitasoisista tiedoista. Tilien saldot esitetään noudattaen yleisiä tilinpäätösperiaatteita, jolloin ne sisältävät olennaiset jaksotukset mukaan lukien suunnitelman mukaiset poistot. Lomapalkkavelkaa ei kuitenkaan esitetä todellisen velan mukaisena, koska velan määrä ei muutu tasaisesti tilikauden aikana. Lomapalkkavelka voidaan ottaa huomioon osuutena koko vuoden arvioidusta muutoksesta.

Neljännesvuosiraporteissa tulee esittää myös sektoriluokituksen mukaiset tiedot Tilastokeskuksen edellyttämällä tasolla tileittäin. Sektoriluokitus perustuu Tilastokeskuksen päätökseen.

Neljännesvuosiraportin yhteydessä on mahdollista kommentoida lyhyesti sanallisesti sellaisia tekijöitä, jotka eivät toteudu tasaisesti vuoden aikana. Tällaisia ovat esimerkiksi toteutuneet tai loppuvuoden aikana toteutuvat, tiedossa olevat satunnaiset erät. Sanallisen osuuden tarkoituksena on viestittää raportin käyttäjälle tekijöistä, jotka on hyvä ottaa huomioon raporttiin pohjautuvassa kunnan talouden analysoinnissa. Sanallisten kommenttien antaminen on ohjeistettu tämän ohjeen sivulla 5.

Investointeja (pysyviä vastaavia), antolainoja ja lainoja kuvaavien tase-erien yhteydessä esitetään alkusaldo sekä muutokset jaoteltuna niiden luonteen mukaan. Esimerkiksi antolainoista ja lainoista esitetään erikseen lyhennykset ja nostot.

Investoinnit:

Investoinnit eritellään neljännesvuosittain hyödykelajeittain ja sektoreittain siten, että investointien lisäykset ja vähennykset eritellään. Investoinneilla tarkoitetaan taseen pysyvien vastaavien aineettomia ja aineellisia hyödykkeitä sekä osakkeita ja osuuksia. Kaikki investointien muutokset eritellään hyödykeryhmittäin, jotta saadaan tieto kunkin tase-erän nettomenoista.

Investointimenoihin sisällytetään investointeihin suoriteperusteisesti kirjatut menot. Menosta syntyy tyypillisesti rahojen vähennys, mutta myös esimerkiksi vaihtokaupoissa ja omaisuuden apporttiluovutuksissa kirjataan investointimenoja. Siirtoja tase-erien välillä ei esitetä investointimenoina.

Rahoitusosuuksina esitetään kirjanpitoon pysyvien vastaavien arvon vähennykseksi kirjattavat valtionosuudet ja muut investointeihin kohdistettavissa olevat menonsiirrot kuten EU-tuet.

Pysyvien vastaavien luovutustulot ilmoitetaan luovutushinnan mukaisena määränä. Luovutustulojen lisäksi investointien erittelyssä ilmoitetaan tiedot luovutusvoitoista ja -tappiosta. Tällä tavoin on mahdollista saada tieto myös luovutettujen hyödykkeiden kirjanpitoarvoista sekä myyntivoittojen ja -tappioiden nettomäärästä. Luovutustulot sekä luovutusvoitot ja -tappiot esitetään raportilla suoriteperusteen mukaan.

Sektorierittely tarvitaan kaikista investointien lisäyksistä ja vähennyksistä muun muassa julkissektorin sisäisten erien eliminointia varten.

JUHTA - Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta

Kuntien ja kuntayhtymien puolivuosisiraportoinnin yhteydessä esitettävä tilinpäätösnuste 15.8. mennessä = KTPE

Puolivuosisiraportin yhteydessä esitetään tilinpäätösnuste koko vuodelta. Sektoritasoista tietoa ei esitetä ennusteen yhteydessä. Ennusteeseen sisällytetään kunta/kuntayhtymä mukaan lukien niiden liikelaitokset ja taseyksiköt.

Tilinpäätösnuste esitetään ennakoitujen koko vuotta koskevien tietojen mukaisena riippumatta siitä, onko mahdollisia talousarviomuutoksia hyväksytty.

Tilinpäätösnusteen yhteydessä kommentoidaan mahdollisia alkuperäisestä talousarviosta muuttuneita tekijöitä, jotka vaikuttavat talousarvion ja ennusteen poikkeamaan.

Kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätösarvio (25.1. mennessä edelliseltä vuodelta) = KKTPA

KKTPA-raportti on täydellisempi arvio tilinpäätöksestä tilitasolla. Tilien saldotasoinen tieto ei riitä, vaan sitä tulee oikaista mahdollisten kirjaamattomien tiedossa olevien erien osalta. Raportointi sisältää tuloslaskelman ja taseen tilitasoisen tiedon sillä tasolla, että niistä on muodostettavissa rahoituslaskelma. Rahoituslaskelmaa ei tarvitse raportoida erillisenä laskelmana (kts. KKNR).

Sektoritasoinen tieto esitetään Tilastokeskuksen edellyttämin osin. Tilinpäätösarvioon sisällytetään kunta/kuntayhtymä mukaan lukien niiden liikelaitokset ja taseyksiköt.

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksen erillisraportointi (15.4. mennessä edelliseltä vuodelta) = KKTR

KKTR sisältää kunnan tai kuntayhtymän rahoituslaskelman sekä THL:n erillistietojen keruun. Tuloslaskelman ja taseen tilinpäätöstietoja ei ilmoiteta tässä, vaan neljännen neljännesvuosisiraportoinnin kautta tilitasoisena tietona (kts. KKNR) ja konsernitilinpäätösraportointi tehdään KKOTR:n mukaisesti. Tilinpäätökseen sisällytetään kunta/kuntayhtymä mukaan lukien niiden liikelaitokset ja taseyksiköt.

Laskelmien laadintaa koskevat ohjeet on annettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeissa (yleisohjeet tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman laadinnasta).

Kuntakonsernien tilinpäätösraportointi (15.4. mennessä edelliseltä vuodelta) = KKOTR

KKOTR sisältää kunnan tai kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laskelmat: konsernituloslaskelman, konsernitaseen ja konsernin rahoituslaskelman. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään kunnan tai kuntayhtymän lisäksi tytäryhteisöt sekä suhteelliset osuudet kuntayhtymistä. Lisäksi siihen yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä osakkuusyhteisöt. Konsernitase raportoidaan lyhennetyn tasekaavan mukaisena.

Tilinpäätöslaskelmien lisäksi ilmoitetaan saamisiin ja velkoihin sisältyvien laskennallisten verosaamisten ja -velkojen määrä.

Konsernin osalta ilmoitetaan myös vuokravastuut (sisältäen myös leasingvastuut) erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn tunnusluvun laskentaa varten.

Konsernitilinpäätöksen laadintaa on ohjeistettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laadinnasta. Tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman eriä koskevaa ohjeistusta löytyy myös tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa koskevista yleisohjeista.

JUHTA - Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta

Kuntien ja kuntayhtymien kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstietoja täydentävät muut taloustiedot (31.5. mennessä edelliseltä vuodelta) = KKYTT

KKYTT-tietoina raportoidaan erityisesti Tilastokeskuksen tarvitsemia erillisiä taloustietoja. Samaan taulukkoon on yhdistetty myös muita yksittäisiä tiedonkeruita kuten kuntien erityisen vaikeaa taloudellista asemaa kuvaavissa tunnusluvuissa tarvittava tieto kunnan vuokravastuiden kokonaismäärästä. Tietoihin sisällytetään kunnan tiedot mukaan lukien liikelaitokset siten, että mahdolliset sisäiset erät eliminoidaan.

KKYTT perustuu kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen raportoinnista annettuun JHS 205 -suositukseen. Kutakin kerättävää tietoa koskevat ohjeet on annettu suosituksessa. Vuokravastuita koskeva tieto annetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antaman liitetietojen laadintaa koskevan yleisohjeen mukaisesti.

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöstiedot palveluluokkakohtaisesti (käyttötalous, investoinnit) (31.5. mennessä edelliseltä vuodelta) = KKTPP

KKTPP-raportointi sisältää palveluluokkakohtaiset tiedot menoista, tuloista ja investoinneista. Palveluluokat perustuvat JHS 200 Kuntien ja kuntayhtymien palveluluokitus -suositukseen. Tulojen ja menojen sekä investointien erittely perustuu JHS 192 Kuntien ja kuntayhtymien tililuettelomalli -suositukseen.

Tukipalvelut jaetaan muille palveluluokille siten, että tukipalvelujen tulojen ja menojen erotus on nolla. Jakamisessa voidaan käyttää menonsiirtoja, sisäisiä menoja ja tuloja tai vyörytyseriä. Mahdollisten sisäisten tulojen ja menojen sekä vyörytyserien tulojen ja menojen tulee olla yhtä suuret. Sektoritietoa ei tarvitse sisällyttää sisäisiin eriin ja vyörytyksiin. Koska vyörytyksiä ei käsitellä tilien kautta, on niille oma kenttä raportoinnissa.

JHS 200 Kuntien ja kuntayhtymien palveluluokitus -suosituksen ohjeissa kuvataan tarkemmin tiedon tuotannon hierarkiaa, jossa on kaksi tasoa karkea (erittelemätön palvelu) ja tarkka (palveluluokittainen). Karkeaa luokitusta on mahdollista käyttää palvelujen ostajien kirjanpidossa, tarkkaa kirjausta käytetään palvelun tuottajan raportoinnissa. Hierarkian käyttöä on ohjeistettu tarkemmin JHS 200 Kuntien ja kuntayhtymien palveluluokituksen liitteenä olevassa ohjeessa.

Raporttien kommenttikentät

Raportoidessa on mahdollista tehdä joko solukohtaista kommentointia tai sitten jättää yleisemmän kommentin, esimerkiksi ”Lisätieto” -kentässä (välilehti t00), joka koskee koko raportointikokonaisuutta (kuten osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä)

Jos tietopalvelu on tehnyt automaattisen tarkastushavainnon (esim. palkat -tilillä ei saldoa), ohjaa järjestelmä kommentoimaan/korjaamaan tietoa.

Tietoja esiopetuksen, perusopetuksen, perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ja lukiokoulutuksen taloudesta ja toiminnasta (31.5. mennessä edelliseltä vuodelta) = TOTT (entinen 41-taulukko)

TOTT-taulukkomallilla kerätään esi- ja perusopetuksen, perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä lukiokoulutuksen kustannuseurantatiedot sekä valtionosuuslaskentaan käytettävät talous- ja toimintatiedot, joita ei ole mahdollista sisällyttää palveluluokkakohtaiseen tiedonkeruuseen.

TOTT-taulukkomallilla kerätään esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen käyttötalouden kustannukset ja kustannuksiin ilmoitetaan ainoastaan opetuksen ja koulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset.

Esiopetus sisältää sosiaali- ja opetustoimessa itse järjestetyn sekä ostopalveluna hankitun esiopetuksen. TOTT-tietoihin sisällytetään myös esiopetuksena annettu sairaala- ja vammaisopetus sekä vaikeimmin kehitysvammaisten opetus. Kustannukset erotellaan opetukseen, kuljetukseen, ruokailuun, muuhun oppilashuoltoon, hallintoon, kiinteistöjen ylläpitoon, sisäisiin vuokriin sisältyviin pääomakustannuksiin ja

JUHTA - Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta

kotikunnan maksuosuuksiin. Esiopetuksena annetun sairaala- ja vammaisopetuksen osalta voidaan myös raportoida toimintojen mukaisesti, mutta muiden opetuksien osalta riittää summatason toimintakulut ja henkilöstökulut.

Perusopetuksen osalta TOTT-tietoihin sisällytetään perusopetuksen tiedot riippumatta siitä, missä opetus järjestetään. Tähän sisällytetään myös sairaala- ja vammaisopetus, vaikeimmin kehitysvammaisten opetus, maahanmuuttajien perusopetukseen valmistava opetus sekä aikuislukioissa, kansanopistoissa ja kansalaisopistoissa järjestettävä aikuisten perusopetus. 9-vuotisen perusopetuksen kustannukset erotellaan opetukseen, majoitukseen, kuljetukseen, ruokailuun, muuhun oppilashuoltoon, hallintoon, kiinteistöjen ylläpitoon, sisäisiin vuokriin sisältyviin pääomakustannuksiin ja kotikunnan maksuosuuksiin. Muiden opetuksien osalta voidaan myös raportoida toimintojen mukaisesti, mutta muiden opetuksien osalta riittää summatason toimintakulut ja henkilöstökulut.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta raportoidaan kunnan järjestämän, perusopetuslain (1136/2003 8 a luku) edellytykset täyttävän koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan käyttökulut ja tuotot. Tiedot ilmoitetaan erikseen oman toiminnan, ostopalveluna hankitun ja kunnan avustaman toiminnan osalta

Lukiokoulutuksen osalta raportoidaan tiedot riippumatta siitä, missä opetus järjestetään. TOTT-taulukkoon sisällytetään myös kansanopistoissa ja kansalaisopistoissa järjestettävä lukiokoulutus, maahanmuuttajien ja vieraskielisten lukiokoulutukseen valmistava koulutus sekä lukion aineopiskelu. Lukiokoulutuksen valtionosuuspohjaan kuuluvat kustannukset erotellaan toiminnoittain opetukseen, majoitukseen, ruokailuun, muuhun oppilashuoltoon, hallintoon ja kiinteistöjen ylläpitoon. Edellä mainittuihin toiminnoittaisiin kustannuksiin sisältyvä lukiokoulutukseen valmistava koulutus raportoidaan lisäksi erikseen.

Valtionosuuspohjaan kuulumattomista kustannuksista raportoidaan sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset ja kotikunnan maksuosuudet.

Pienet hankkeet raportoidaan TOTT-tietomallissa esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta. Pienet hankkeet ovat investointeihin sisältyvät valtioneuvoston asetuksella säädetyn euromäärän (alle 400 000 euroa) alittavat hankkeet, joihin ei ole saatu erillistä perustamishankkeen valtionavustusta. Raja on hankekohtainen. Pienet hankkeet sisältyvät investointiosassa ilmoitettuihin lukiokoulutuksen investointimenoihin. Pienistä hankkeista kysytään lukion osalta myös alv:n osuus.